

نظامنامه کد بین المللی اخلاق پژوهش

معاونت پژوهشی دانشگاه

خلاصه اجرایی

مقدمه

کمیته‌های اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی با هدف نظارت اخلاق بر پژوهش‌های زیست پزشکی، تشکیل شده و برابر مفاد اسناد بین المللی و تطبیق آنها با فرهنگ و حقوق ملی، به شرکت کنندگان، پژوهشگران حامیان مالی، کارفرمایان، نهادها و سازمان‌های دخیل در امور سلامت، مشاوره اخلاقی ارائه داده، طرح نامه ارائه شده را با الزامات شناخته و پذیرفته شده اخلاقی، ملی و بین المللی تطبیق می‌دهد و در صورت عدم مغایرت با الزامات اخلاقی، جهت انجام پژوهش "مصوبه اخلاقی" صادر نموده، در طول انجام تحقیق بر اجرای طرح‌های پژوهشی نظارت می‌کند. اصل آثار و نتایج پژوهش‌های زیست پزشکی که طرح نامه آن مصوب کمیته اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی نباشد، صرف نظر از عواقب و ضمانت‌های اداری و حقوقی، فاقد اعتبار و غیر قابل استناد و انتشار خواهد بود. الزامات اخلاقی و علمی در انجام پژوهش‌های زیست پزشکی بر آزمودنی‌های انسانی توسط شورای سازمان‌های بین المللی علوم پزشکی (CIOMS)، سازمان بهداشت جهانی (WHO)، کنفرانس بین‌المللی هماهنگ‌سازی (ICH) و سازمان فرهنگی آموزشی ملل متحد

(UNESCO) بیان شده است، در کشور ما نیز وزارت بهداشت با الهام از آموزه‌ها و فرهنگ اسلامی و ملی و همچنین همراهی با استانداردهای بین‌المللی، اقدام به تدوین و ابلاغ کدهای اخلاقی نموده، کمیته‌های اخلاق را برای نظارت اخلاقی در تصویب و اجرای طرح‌های پژوهشی تشکیل داده است. کمیته کشوری اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی در سال ۱۳۷۷ در معاونت پژوهشی وزارت بهداشت تشکیل شد و یک سال بعد کمیته‌های منطقه‌ای اخلاق در پژوهش، در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی تشکیل شدند. اینک بیش از یک دهه از تشکیل کمیته‌ها و فعالیت مستمر آنها در دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی علوم پزشکی می‌گذرد. با توسعه کمی و کیفی پژوهش‌ها و همچنین تجربه نظارت اخلاقی در کشور، معاونت تحقیقات و فن‌آوری وزارت بهداشت اقدام به بازنگری در دستورالعمل تشکیل و شرح وظایف کمیته‌های اخلاق در پژوهش نموده است. این اقدام در راستای ماده ۱ بند ۱ و ۵ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوبه ۱۳۶۴ می‌باشد که براساس آن معاونت تحقیقات و فن‌آوری موظف است بر پژوهش‌های زیست‌پزشکی کشور نظارت داشته باشد. در این بازنگری ضمن انجام مطالعات تطبیقی و بررسی تجارب بین‌المللی از نظرات تخصصی صاحب نظران و پژوهشگران، حقوق‌دانان، مدیران پژوهشی و متخصصان اخلاق پزشکی کشور بهره‌گیری و با شرایط اجرایی و علمی کشور تطبیق داده شده است.

در دانشگاه تهران کمیته‌های اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی در ۸ دانشکده به عنوان کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی فعالیت دارند که به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی تربیت بدنی و علوم ورزشی

- ۲- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی روانشناسی و علوم تربیتی
- ۳- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی علوم اجتماعی
- ۴- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی حقوق و علوم سیاسی
- ۵- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی دامپزشکی
- ۶- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی کشاورزی و منابع طبیعی
- ۷- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی فنی
- ۸- کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی علوم پایه